

İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÜZERİNE SAKARYA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA¹

Prof. Dr. Bayram Topal

Sakarya Üniversitesi
İşletme Fakültesi
İşletme Bölümü
btopal@sakarya.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Hasan Şahin²

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Simav Meslek Yüksekokulu
Yönetim ve Organizasyon Bölümü
hasan.sahin@dpu.edu.tr

Öğr. Gör. Beyza Topal

Sakarya Uygulamalı Bilimler
Üniversitesi
Adapazarı Meslek Yüksekokulu
Yönetim ve Organizasyon Bölümü
beyzatopal@sakarya.edu.tr

ÖZET

Bağımlılık bir maddeyi kullanmak ya da bir davranış şeklini tekrarlamak ve bunu vazgeçilemez bir alışkanlık haline getirme durumudur. Bağımlılık iradesine hâkim olamayan arzu ve isteklerinin esiri olan kişiliklerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Geçmişten günümüze bağımlılık türleri ve bağımlı kişi sayısı giderek artmış ve bugün neredeyse içinden çıkılmaz bir boyuta gelmiştir. Geçmişte içki, kumar ve uyuşturucu bağımlılığı toplumsal bir sorun iken bugün bu sorunlara gelişen teknolojiye bağlı olarak internet bağımlılığı da eklenmiştir. İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak hayatımıza giren internet; insanların ihtiyaç duyduğu her türlü bilgiye ulaşmalarına, eğlenceli ve hoşça vakit geçirmelerine ve uzak mekânlarda da olsa sevdikleriyle iletişim kurmalarına imkân tanıyan faydalı bir kitle iletişim aracıdır. Ancak internet getirdiği bu kolaylıkların yanında, kontrolsüz ve aşırı kullanımından kaynaklanan bazı önemli sorunlara da yol açmaktadır. Bu sorunlardan en önemlisi internet bağımlılığıdır. Özellikle genç ve çocuklar için bu sorun daha bir önem arz etmektedir. Her cins ve yaşta insanda bu sorunlar görülse de genç ve çocuklarda bu sorunlara daha çok rastlanmaktadır. Bu çalışmada internet bağımlılığı bir anket çalışması ile araştırılmıştır. Anket çalışmasının araştırma evreni Sakarya ilindeki internet kullanıcıları olup genel olarak genç kesimden (15-40 yaş aralığı) oluşan 363 kişi üzerinde yüz yüze görüşme tekniği ile Mart-Nisan 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Örneklem tekniği olarak basit tesadüfi örneklem yöntemi benimsenmiş ancak gönüllü katılım esasına göre örneklem oluşturulmuştur. Eksik ve özensiz doldurulmuş 8 anket araştırma kapsamından çıkarılarak 355 anketten elde edilen veriler analiz edilmiştir. Çalışmada internet kullanıcıları ile yapılan anketin istatistik bir değerlendirmesi yapılmış olup anketin genel teması internet bağımlılığı olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, İnternet Bağımlılığı, İstatistik Analiz

¹ Bu makale 28-29 Nisan 2018 tarihinde İstanbul'da düzenlenen International Congress of Management, Economy and Policy isimli kongrede bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu Yazar.

A RESEARCH IN THE CITY OF SAKARYA ON INTERNET ADDICTION

ABSTRACT

Addiction is the use of a substance or a repetition of behavior and making it an indispensable habit. Addiction leads to the emergence of personalities that can not dominate the will and desires of their desires. From past to today, the types of addictions and the number of addicted people has increased steadily, and today it has become almost inextricable. Drinking, gambling, and drug addiction in the past have been a social problem, but internet addiction has also been added to these problems due to technological developments. Internet as a result of the developments in communication technologies, It is a useful mass communication tool that allows people to access all kinds of information they need, entertain and have a good time themselves, and to communicate with loved ones even in remote places. However, besides these advantages brought about by the internet, it also leads to some important problems caused by uncontrolled and excessive usage. The most important of these problems is internet addiction. This problem is especially important for young people and children. Although these problems are seen in all types of people and their age, these problems are more common in young and children. In this study, internet addiction was researched with a survey study. The research population of the survey was conducted in March-April 2018 by using face-to-face interviews on 363 people, generally young people (15-40 age range). A simple random sampling method was adopted as the sampling technique, but the sample was prepared on the basis of voluntary participation. Eight missing and careless filled questionnaires were excluded from the study and the data from 355 questionnaires were analyzed. In this study, a statistical evaluation of the questionnaire was made with internet users and the general theme of the survey was determined as internet addiction.

Keywords: Internet Addiction, Statistical Analysis, Technology

1. GİRİŞ

İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak hayatımıza giren internet; insanların ihtiyaç duyduğu her türlü bilgiye ulaşmalarına, eğlenceli ve hoşça vakit geçirmelerine ve sevdikleriyle eş zamanlı iletişimde bulunabilmelerine imkan tanıyan bir kitle iletişim aracıdır. Ancak internetin getirdiği bu kolaylıkların yanında çok sık kullanımdan kaynaklanan birtakım sorunlara da yol açtığı bir gerçektir. Söz konusu sorunların başında hiç kuşkusuz internet bağımlılığı gelmektedir (Balcı & Gülnar, 2009).

İnternet: Dünyanın farklı coğrafi mekânlarında bilgisayarların birbirlerine bağlanarak oluşturdukları ve milyonlarca kullanıcının aynı anda veya farklı zamanlarda kullandığı bir iletişim ağı veya ağlar ağı olarak tanımlamak mümkündür (Doğan, 2013).

Bağımlılık: Yasadışı madde kullanımından, rüşvet yemeye, çikolata yeme bağımlılığına kadar insanlığın bağımlılık sergilediği birçok kötü alışkanlıkları vardır. Bağımlılığın anlaşılması güç yapısına karşın, başlıca 3 önemli özelliği vardır: birincisi o şey için çok güçlü istek duymak, ikincisi zaman kontrolünü kaybetmek, son olarak da ısrarcı olmaktır (Doğan, 2013).

İnternet Bağımlılığı: Kullanıcının on-line kullanımını kontrol yeteneğini, ilişkisel, mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir rahatsızlıktır (Doğan, 2013).

“Digital in 2017 Global Overview” raporuna göre;

- Dünyanın yarısından fazlası artık en az 1 adet akıllı telefon kullanmaktadır.
- Dünya nüfusunun neredeyse üçte ikisi en az bir cep telefona sahiptir.
- Dünya genelinde web trafiğinin yarısından fazlası artık cep telefonundan gelmektedir.
- Dünyanın dört bir yanındaki mobil bağlantıların yarısından çoğu artık “genişbant” dır.
- Dünya nüfusunun beşte birinden fazlası son 30 gün içinde internetten alışveriş yapmıştır.

Ayrıca aynı rapora göre Türkiye nüfusunun %60'ını oluşturan 48 milyon kişi internet kullanıcısı olup, aktif sosyal medya kullanıcı sayısı da 48 milyondur, fakat bu sayının tekil kullanım olmadığını söylenebilir. Türkiye'deki mobil kullanıcı sayısı 71 milyonken, sosyal medyaya mobilden bağlanan kullanıcı sayısı ise 42 milyondur.

Tablo 1: Türkiye’de ve Dünyada İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı (milyon kişi)

	Nüfus	İnternet Kullanıcısı	Aktif sosyal Medya Kullanıcısı	Mobil Abone	Aktif Mobil Sosyal Medya Kullanıcısı
Dünya*	7636	4119 (%54)	3356 (%44)	5089 (%67)	3096 (%40)
Türkiye**	80	48 (%60)	48 (%60)	70,9 (%89)	42 (%52)

(*) 2018 Temmuz (**) 2017 Ocak

Kaynak: (*)<https://wearesocial.com/blog/2018/07/internet-growth-accelerates-but-facebook-ad-engagement-tumbles>

“Digital in 2017 Global Overview” raporuna göre büyümeye bakıldığında Türkiye’de 2016 Ocak ayından bu yana internet kullanıcı sayısının %4 ile 2 milyon, aktif sosyal medya kullanıcısı sayısının ise %14 ile 6 milyon arttığı görülmüştür. Ülkemizde sosyal medyayı mobilden kullanan kişi sayısı ise son bir yıl içerisinde %17 oranında artmış durumdadır.

Aynı rapora göre, Türkiye nüfusunun %95’i cep telefonu sahibi ve bunların %75’i akıllı telefon kullanıcısıdır. Dizüstü ve masaüstü bilgisayar kullanımı %51 oranındayken, TV kullanımı %98 ile toplam nüfus içinde hala önemli bir yere sahiptir. Ayrıca Türk kullanıcılar

gün içerisinde ortalama 7 saatini bilgisayar karşısında, 3 saatini telefon üzerinden internete bağlanarak ve 3 saatini sosyal medya platformlarında geçirmektedir. TV karşısında geçirilen vakit ise ortalama 2 saattir.

Dünyada sosyal medya kullanıcısı 4.92 milyar kişi iken, bunların 2.56 milyarı sosyal medyaya mobilden bağlanmaktadır. Ayrıca dünya genelinde 1.61 milyar kişi e-ticaret kullanıcısıdır. İnternet kullanımına cihazlar bazında bakıldığında masaüstü ve dizüstü bilgisayarlardan internete giriş oranının %20 azalarak, %45'e düştüğü görülüyor. Mobil internet kullanımı %30'luk artışla %50'ye ulaşırken; tablet ile bağlanma oranı %5'lere düşmüştür. Buna göre mobil internet kullanımının gelecekte daha da yaygınlaşacağını ve hayatın her alanına gireceğini söylemek mümkündür (<http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2017/>).

Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya kanalı Youtube ve onu küçük bir fark ile Facebook takip etmektedir. Diğer popüler sosyal medya kanalları ise Instagram ve Twitter'dır. 2015 yılında ikinci sırada yer alan Facebook Messenger kullanımı geçtiğimiz yıl altıncı sıraya gerilemiştir. Türkiye'nin web trafiğine göre; bilgisayar üzerinden ziyaretlerin %29 oranında gerileyerek %36'ya düştüğü, mobil trafiğin ise %33 oranında artarak %61'e çıktığı görülmüştür. Bu durum web trafiği konusunda dünyada olduğu gibi Türkiye'de de mobilin giderek daha öne çıkacağına işaret etmektedir (<http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2017/>).

Bu çalışmada internet bağımlılığı bir anket çalışması ile araştırılmıştır. Anket çalışmasının araştırma evreni Sakarya ilindeki internet kullanıcıları olup genel olarak genç kesimden (15-40 yaş aralığı) oluşan 363 kişi üzerinde yüz yüze görüşme tekniği ile Mart-Nisan 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Eksik ve özensiz doldurulmuş 8 anket araştırma kapsamından çıkarılarak 355 anketten elde edilen veriler analiz edilmiştir. Ankette ilk 5 soru kişinin demografik özelliklerini belirlemeye yöneliktir. Sonraki 9 soru katılımcıların interneti nasıl, nerede, hangi sıklıkta kullandıkları ile ilgilidir. Kalan 15 soru internet bağımlılığının boyutlarını ölçmek üzere tasarlanmıştır. Anket soruları literatür desteği ile hazırlanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

İnternet bağımlılığı 1996 yılında Amerikan Psikoloji Derneği'nin Yıllık Toplantısı'nda Kimberly S. Young tarafından ortaya atıldığından bu yana; psikoloji, sosyoloji ve iletişim gibi farklı disiplinlerden akademisyenlerin ve araştırmacıların üzerinde ciddi tartışmalar yürüttüğü önemli çalışma alanlarından birisi haline gelmiştir (Balcı ve Gülnar, 2009). Bu alanda ilk çalışmalardan biri Sherer (1997) tarafından Teksas Üniversitesi'nde eğitim gören 531 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada katılımcılara on soru sorulmuş ve sorulardan en az üçünü olumlu yanıtlayan 49 kişi (yüzde 13) bağımlı olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler arasında yüzde 2'lik bir kısım ise internetin hayatlarında tamamıyla olumsuz etkiye yol açtığını düşünmektedir. Young (1998), internet bağımlılarının büyük bir kısmının interneti iki yönlü iletişim işlevi için kullandığını; bunun yanında bağımlı olmayanların genelde bilgilendirme amaçlı kullanıma ağırlık verdiklerini belirtmiştir. Morahan-Martin ve Schumacker (2000), UCLA Yalnızlık Ölçeği vasıtasıyla 277 yüksek okul öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmalarında, katılımcıların yüzde 8.1'inin patolojik internet kullanıcısı olduğunu saptamışlardır. Chou ve Hsiao (2000) Tayvan'daki 12 üniversite ve kolejde eğitim gören toplam 910 öğrenci üzerinde yürüttükleri araştırmalarında, 54 (yüzde 6) öğrencinin internet bağımlısı olduğunu saptamıştır. Lin ve Tsai (2002) Tayvan'ın farklı bölgelerindeki liselerde eğitim gören toplam 753 öğrenciyi örneklem olarak almışlardır. Sonuçlar incelendiğinde ankete katılanların yüzde 17'si internet bağımlılığı belirtisi göstermiştir. Tsai ve Lin (2003) Tayvan'daki 700 lise öğrencisi üzerinde yürüttükleri araştırmalarında, bağımlı öğrencilerin internet kullanım süresini yönetmede zorlandıklarını ve böylelikle internet başında çok uzun süreler kaldıklarını

saptamışlardır. Nalwa ve Anand (2003) Hindistan'daki 16-18 yaş aralığındaki öğrencilerin internet bağımlılıklarının kapsamını başlangıç düzeyinde araştırmışlardır. Çalışmalarında internet bağımlıları ile bağımlı olmayanlar arasında anlamlı davranışsal ve işlevsel kullanım farklılıkları tespit etmişlerdir.

Türkiye'deki literatür incelendiğinde bu alanda az sayıda çalışmanın olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışmalardan birinde Balta ve Horzum (2008) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin altı farklı bölümünden toplam 292 kişiyle görüşmüşlerdir. Araştırmada cinsiyet yönünden erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Işık (2007) Gazi Üniversitesi'nden 563 öğrenci ile gerçekleştirdiği araştırmasında; internetin, öğrencilerin sosyal çevre ile ilişkileri üzerinde etkilerini belirlemiştir. Balcı ve Gülnar, (2009), üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığını araştırmışlardır. Selçuk Üniversitesi'nde öğrenimini sürdüren 953 öğrenciden elde edilen verilere göre, katılımcıların yüzde 23.2'si internet bağımlılığı belirtisi gösterdiğini tespit etmişlerdir. Arısoy (2009), ülkemizde henüz yeni yeni tanınmaya başlanan internet bağımlılığının hem farmakolojik hem de bilişsel-davranışçı tedavisi konusunda ayrıntılı bilgiler vermiştir. Ayhan ve Balcı (2009), kullanımlar ve doyumlar perspektifinden hareket ederek, Kırgızistan'ın Başkenti Bişkek'te eğitimlerine devam eden üniversite öğrencilerinin, internet kullanım alışkanlıklarını ve motivasyon düzeylerini belirlemiştir. Dört farklı üniversiteden seçilen 308 denek üzerinde yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinin internet kullanımında etkili olan faktörlerin önem sırasına göre; bilgilenme/etkileşim, sosyal kaçış, ekonomik fayda ve eğlence olduğunu belirlemişlerdir. Balcı ve Ayhan (2007), gündelik yaşantımızın artık her alanında yansımalarını hissettiğimiz internetin kullanım özellikleri ve alışkanlıklarımız üzerindeki etkilerini 487 öğrenci üzerinden incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre internet kullanımında etkili olan 6 faktörleri belirlemişlerdir. Bu faktörlerin önem sırasına göre sosyal kaçış, bilgilenme, boş zamanları değerlendirme, ekonomik fayda, sosyal etkileşim ve chat ve eğlence olduğunu tespit etmişlerdir.

Diğer literatür çalışmalarında ise Byun ve diğ. (2009), 1996–2006 tarihleri arasında akademik dergilerde yayınlanan internet bağımlılığı üzerine yapılan ampirik çalışmaların meta-analizinin sonuçlarını sunmuşlardır. Cash ve diğ. (2012), çalışmalarında internet bağımlılığı ile ilgili araştırmaların kısa bir özetine yer vermişler ve internet bağımlılığından muzdarip kişilerle ilgili pratik bir perspektiften teorik hususlara yer vermişlerdir. Chou, ve diğ. (2005), internet bağımlılığının sosyal etkilerini araştırmışlardır. Derin ve Bilge (2016), ergenlerde internet bağımlılığı ile öznel iyi oluş ve bazı bireysel değişkenler arasındaki ilişkileri incelemiştir. Doğan (2013), ergenlerde internet bağımlılığı yaygınlığını tanımlamak ve araştırmak için İzmir ilinde yaptıkları çalışmada 12-18 yaş arasındaki ergenlerde %12,6 internet bağımlılığı belirtisi tespit etmişlerdir. Durualp ve Çiçekçioğlu (2013), yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık düzeylerinin internet bağımlılığı ile ilişkilendirerek araştırmışlardır. Esen (2010), ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenleri incelemiş ve cinsiyet, algılanan akademik başarı, yalnızlık ve aileden algılanan sosyal destek değişkenlerinin internet bağımlılığını yordadığını tespit etmiştir. Gunay ve diğ. (2018), üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresif belirti düzeylerini, çeşitli sosyo demografik faktörlerin bu düzeylere etkisini ve internet bağımlılığı ile depresif belirti düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Günüş ve Kayri (2010) ve Kayri ve Günüş (2009), Türkçe internet bağımlılık ölçeği geliştirmiş ve araştırmaya katılan 754 bireyden %10,1 internet bağımlısı olduğunu görmüşlerdir. Kayri ve Günüş (2009) 277 bireyden %11,5'ini internet bağımlısı olarak tespit etmiştir. Kardefelt-Winther (2014), internet bağımlılığı araştırmasını çevreleyen kavramsal konular ve metodolojik eksikliklerin teorik gelişmeyi zorlaştırdığını öne sürmüşlerdir. Köksal (2015), üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve bağımlılık düzeylerine göre internetten alışveriş ve pazarlama iletişimine yaklaşımlarını ki-kare

ve Oneway ANOVA analizi ile ölçmüştür. Köse ve diğ. (2012), hemşirelik öğrencilerinde internet bağımlılığı, kişilik özellikleri ve zaman yönetimi arasındaki ilişkiyi belirlemiştir. Kuss ve diğ. (2014), son 10 yılda internet bağımlılığı üzerine yapılan çalışmaların sistematik olarak bir derlemesini yapmışlardır. Kutlu ve diğ. (2016), Young internet bağımlılığı testi kısa formu (YİBT-KF) Türkçe sürümünün üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirliğini incelemiştir. Lau ve diğ. (2017), Hong Kong'daki ortaokul öğrencileri arasında internet bağımlılığının sıklığı ve yordayıcı faktörlerini belirlemiştir. Lavrinenko ve diğ. (2017), Rusya da birinci sınıf öğrencileri arasında internet bağımlılığı problemini araştırmışlardır. Menon ve diğ. (2018), Hindistan'daki bir yönetim enstitüsünde internet bağımlılığının kapsamını araştırmışlardır. Ögel (2015), bağımlılık Profil İndeksi (BAPİ) ölçeğini internet kullanımı ve bağımlılığına uyumlu hale getirmiş, böylece bağımlılık tanımına daha iyi uyan ve klinik amaçlarla kullanılabilir bir internet bağımlılığı ölçeğini geliştirmiştir. Saraji ve Fini (2017), İran'da lise öğrencilerinin akademik başarıları ve ruh sağlığı ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Şimşek ve diğ. (2015), ergenlerde umutsuzluk ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Şenormancı ve diğ. (2010), internet bağımlılığının bilişsel davranışçı yaklaşımlar çerçevesinde nasıl anlaşıldığı ve nasıl tedavi edildiğini araştırmışlardır. Tsai ve Lin (2003) Tayvan'da ergenlerin internet bağımlılığı üzerine mülakat çalışması yapmışlardır. Tuncay ve Horzum, (2013), ilköğretim öğrencilerinin ailelerinin internet tutumunu belirlemek ve öğrencilerin aile internet tutumu ve internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemiştir. Yüksel ve Yılmaz (2016), lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmanın amacı internet kullanıcılarının genel durumunu ortaya koymak ve internet bağımlılığı açısından durumlarını analiz etmektir. Bu konuda Dünyada ve Türkiye'de literatür kısmında da bahsedildiği gibi birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, Sakarya ilinde özellikle genç kesimin internet kullanım durumları ve internet bağımlılığı belirtileri saptanmaya çalışılmıştır. Bilindiği gibi bağımlılık özellikle genç kesim arasında yaygın olan onların sosyal hayatını ve psikolojik durumlarını çok ciddi bir şekilde etkileyen önemli bir toplumsal sorun haline gelmiştir. Geçmişten bugüne bağımlı kişilerin sayısı giderek hızlı bir şekilde artarken yeni bağımlılık türleri de ortaya çıkmaktadır. Özellikle bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler teknoloji bağımlılığına özeldir internet bağımlılığına yol açmıştır. Çalışmada çağın hastalıklarından biri haline gelen internet bağımlılığının boyutları ortaya konmaya çalışılacaktır.

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evreni Sakarya ilindeki internet kullanıcıları olup genel olarak genç kesim (15-40 yaş aralığı) üzerinde gerçekleştirilmiştir. Özellikle genç ve çocuklar için internet bağımlılığı sorunu daha bir önem arz etmektedir. Her cins ve yaşta insanda bu sorun görülse de genç ve çocuklarda bu soruna daha çok rastlanmaktadır. Bu çalışmada internet bağımlılığı bir anket çalışması ile araştırılmıştır. Anket çalışmasının araştırma evreni Sakarya ilindeki internet kullanıcıları olup genel olarak genç kesimden oluşan 363 kişi üzerinde yüz yüze görüşme tekniği ile Mart-Nisan 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Örneklem seçimi tesadüfi örnekleme yöntemine ile gerçekleştirilmiştir. Sonsuz bir kütleden seçilmesi gereken örneklem hacminin %95 güvenle 384 olması gerekmektedir (Cohen, Manion ve Morrison 2005). Bu çalışmada örneklem hacmi 355 olup %95 güvenle gerekli olan örneklem hacmine çok uzak değildir.

3.2. Kullanılan Veri Toplama Aracı ve Yöntemi

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi ve yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Ankette ilk 5 soru kişinin demografik özelliklerini belirlemeye yöneliktir. Sonraki 9 soru katılımcıların interneti nasıl, nerede, hangi sıklıkta kullanımına yöneliktir. Kalan 15 soru internet bağımlılığının boyutlarını ölçmek üzere tasarlanmıştır. Toplanan veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde betimsel istatistikler ve ki kare bağımsızlık testleri uygulanmıştır.

4. UYGULAMA

Bu araştırma Sakarya ilinde etkin internet kullanıcısı olarak düşünülen eğitim düzeyi yüksek, genç kesimden kişilerin (15-40 yaş aralığı) katılımını sağlayacak bir evren dikkate alınarak rastgele örnekleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Veriler literatürdeki çalışmalar ve uzman görüşleri çerçevesinde oluşturulan anket formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile derlenmiştir.

Anket çalışması 363 kişi üzerinde gerçekleştirilmiş, ancak eksik, yanlış ve birbiriyle çelişen cevaplar içeren 8 anket verisi analiz dışı tutularak 355 anketten elde edilen veriler analize tabi tutulmuştur. Anket formundaki sorulardan 5'i demografik özellikleri, sonraki 9 soru katılımcıların interneti nasıl, nerede, hangi sıklıkta kullanımına yöneliktir. Kalan 15 soru internet bağımlılığının boyutlarını ölçmek üzere tasarlanmıştır.

5. ANALİZ VE BULGULAR

5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu kısımda öncelikle araştırmaya dâhil olan katılımcıların demografik özellikleri belirlenmiştir. Tablo 2'de katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2: Ankete Katılanların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%	Yaş	N	%
Kadın	188	53,0	20 den az	84	23,7
Erkek	167	47,0	21-25	137	38,6
Toplam	355	100,0	26-30	55	15,5
Eğitim	N	%	31-35	33	9,3
İlk ortaokul	36	10,2	36'dan çok	46	13,0
Lise	67	18,9	Toplam	355	100,0
Üniversite	251	70,9	Gelir	N	%
Toplam	354	100,0	1000-2000	168	49,4
Çalışma durumu	N	%	2000-2500	65	19,1
Çalışmıyorum	32	9,1	2500-3000	43	12,6
Öğrenci	192	54,7	3000-4000	38	11,2
Kamu	40	11,4	4000'den çok	26	7,6
Özel	87	24,8	Toplam	340	100,0
Toplam	351	100,0			

N: frekans

Ankete katılanların demografik özelliklerinin dağılımına bakıldığında cinsiyet yönünden birbirine yakın oldukları, eğitim durumu açısından üniversite düzeyinde eğitim alanların çoğunlukta olduğu (%70,9) görülmektedir. Öğrenciler örneklemin yaklaşık %55 gibi önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Katılımcıların %62,3 lük kesimini 25 ve altı yaş grubunda olan gençler oluştururken, gelir yönü ile yaklaşık %50 si 2000 TL'nin altında gelire sahiptir. Gelir düzeyinin düşük olmasının sebebi ankete katılanların çoğunluğunun gelir elde etmeyen öğrenci kesimi olmasındandır.

5.2. Katılımcıların İnternet Kullanım Durumları

Çalışmada internet kullanıcılarının internet kullanım yerleri, amaçları, süreleri, ağ türleri, en çok kullandıkları sosyal medya ortamları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra internette karşılaştıkları problemler ve internet kullanımında kendini kontrol edebilme durumu belirlenmeye çalışılmıştır.

Ankete katılanların %85,6 gibi büyük bir bölümü internete cep telefonundan girmektedir. İnternet kullanıcılarının yaklaşık %50'si sosyal medya için internete girdiklerini, en sık kullandıkları sosyal medya ortamının instagram olduğunu bildirmişlerdir. Katılımcıların %87,4 gibi büyük bir bölümü kablosuz ağ kullandığını beyan etmiş, %70,71'si internette günde 1-6 saat arasında, %18,8'i ise en az 6 saat kaldığını bildirmiştir. İnternette karşılaştıkları en önemli sorunun reklamlar ve internet erişim hızı olduğunu ifade etmişlerdir. İnternet kullanımında kendini sınırlayamayanların oranının %10 civarında olduğu, kendini sınırlayabilenlerin ise %28 olduğu tablodan görülmektedir. Bu durum katılımcıların en az %10'unun bağımlılık derecesinde internet kullanıcısı olduğuna işaret etmektedir. Ancak aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere kendisini internet bağımlısı görenlerin oranı %36 olarak tespit edilmiştir. Bu durum kişilerin aşırı derecede internet kullanmasa da kendini bağımlı gördüğüne işaret etmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların İnternet Kullanımı İle İlgili Genel Bilgiler

İnternete en çok bağlanma yeri	Frekans	%	Günlük internette kalma süresi	Frekans	%
PC tablet	50	14,4	Hiç kalmam	13	3,7
Cep telefonu	297	85,6	1 saatten az	24	6,8
Toplam	347	100	1-2 saat	78	22,0
Kullanım Amacı	Frekans	%	2-4 saat	99	27,9
Sosyal medya	177	49,9	4-6 saat	74	20,8
Haber alma	63	17,7	6-8 saat	37	10,4
Oyun-Film	50	14,1	8-10 saat	25	7,0
İşim için	40	11,3	Daha çok	5	1,4
Alışveriş	25	7	Toplam	355	100
Toplam	355	100	Karşılaşılan en önemli sorun	Frekans	%
Kullanılan ağ türü	Frekans	%	Gizlilik	54	15,2
Kablosuz ağ	299	87,4	Reklamlar	121	34,1
Kablolu ağ	43	12,6	Hız	110	31
Toplam	342	100	Dolandırıcılık	45	12,7
En sık kullanılan sosyal medya	Frekans	%	Pornografik Yayınlar	25	7
Instagram	169	47,6	Toplam	355	100
Facebook	65	18,3	Kendini sınırlayabilme hali	Frekans	%
Youtube	56	15,8	Hayır	34	9,6
Twitter	42	11,8	Bazen	102	28,9
Diğer	16	4,5	Çoğu zaman	118	33,4
Tumblr	7	2	Her zaman	99	28,0
Toplam	355	100	Toplam	353	100

5.3. Katılımcıların İnternet Kullanımına İlişkin Görüş, Düşünce ve Davranışları

Tablo 4'te katılımcıların internet kullanımına ilişkin görüş, düşünce, tutum ve davranışlarına ilişkin bilgiler verilmiştir. Tablo 4'te katılımcıların %82 gibi önemli bir kısmının evinde internet bağlantısı bulunmaktadır. İnternette kısıtlama olsa alternatif yollar arayanların oranı %63,9'dur. Ailesiyle veya arkadaşları ile birlikte olsa bile internet kullanmaktan vazgeçmeyenlerin oranı %55 civarındadır. Katılımcıların %44' ü internette planladığından fazla vakit geçirdiğini bildirmiştir. İnternette bir topluluğa üye olanların oranı %53, internette yeni arkadaşlar edinenlerin oranı %58 çıkmıştır. İnternet bağımlısı olduğunu düşünenlerin oranı %36'dır. İnternetsiz hayatın anlamsız olduğunu düşünenlerin oranı %44'tür. Sabah kalkar kalkmaz aklına önce internet gelenlerin oranının %32 olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaklaşık %27'si dışarıda vakit geçirmek yerine internette vakit geçirmeyi tercih ettiğini bildirmiştir. Bütün bu sonuçlar toplumda internet bağımlılığının yaygınlığına ve gelecekte tedbir alınmazsa daha da yaygınlaşacağına işaret etmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların İnternet Kullanımına İlişkin Görüş, Düşünce ve Davranışları

Görüş, Düşünce ve Davranışları	N	%	Görüş, Düşünce ve Davranışları	N	%
İnternette para kazanma durumu			İnternette iken acıkma ve susama hissi duyar mısınız?		
Evet	75	21,2	Evet	264	74,4
Hayır	278	78,8	Hayır	91	25,6
İnternette bir topluluğa üye misin?			Çevrenizdekiler internette harcadığın zamandan şikayetçi mi?		
Evet	188	53,0	Evet	111	31,4
Hayır	167	47,0	Hayır	243	68,6
Evde internet bağlantısı var mı?			İnternette geçirdiğiniz zamanı azaltmak istediniz mi?		
Evet	293	82,5	Evet	170	47,9
Hayır	62	17,5	Hayır	185	52,1
İnternet kafeye gider misin?			Süreyi azaltabildiniz mi?	Frek.	%
Evet	87	24,5	Evet	116	38,9
Hayır	268	75,5	Hayır	182	61,1
İnternetsiz cihaz kullanır mısınız?			Ek internet paketi alır mısınız?		
Evet	162	45,6	Evet	204	57,5
Hayır	193	54,4	Hayır	151	42,5
İnternetsiz hayat sizce boş mudur?			İnternette kısıtlama olsa alternatif arar mısınız?		
Evet	157	44,2	Evet	227	63,9
Hayır	198	55,8	Hayır	128	36,1
İnternet için uykudan ödün verme			İnternette yeni arkadaşlar edin		
Evet	122	34,4	Evet	207	58,3
Hayır	233	65,6	Hayır	148	41,7
İnternette randevulaşır mısınız?			İnternet bağımlısı olduğunuzu düşünüyor musunuz?		
Evet	213	60,0	Evet	128	36,1
Hayır	142	40,0	Hayır	227	63,9
Wi-fi olmayan mekana gider misin?			Dışarı çıkmak yerine internette vakit geçirmeyi tercih eder misin?		
Evet	264	74,4	Evet	94	26,5
Hayır	91	25,6	Hayır	261	73,5
Sabah kalkınca aklınıza önce internet gelir mi?			Arkadaşınız veya ailenizle beraberken internet kullanır mısınız?		
Evet	114	32,1	Evet	195	54,9
Hayır	241	67,9	Hayır	160	45,1
İnternette planladığınızdan fazla vakit geçirir misiniz?					
Evet	155	43,7			
Hayır	200	56,3			

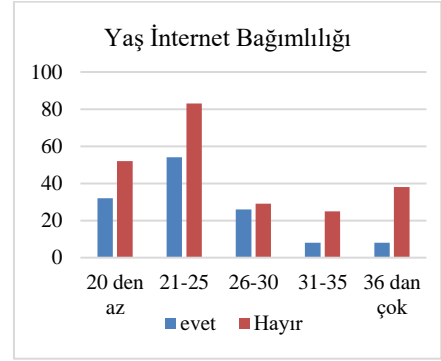
5.4. Araştırmanın Bulguları

Bu kısımda kişilerin demografik özelliklerinin internet konusundaki görüş, düşünce, tutum, davranış ve kanaatlerinden bağımsız olup olmadığı ile ilgili ki-kare testleri ele alınacaktır.

Tablo 5'e göre yaşla internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p<.05$). 30 yaş altı grupta internet bağımlılığının 30 yaş üstü gruplara göre daha fazla olduğu grafikten anlaşılmaktadır.

Tablo 5: Yaş - İnternet Bağımlılığı İlişkisi

Yaş	İnternet Bağımlısı Olduğunuzu Düşünüyor Musunuz?		Toplam	Ki- Kare	Anlamlılık
	Evet	Hayır			
	20 den az	32			
21-25	54	83	137		
26-30	26	29	55		
31-35	8	25	33		
36'dan çok	8	38	46		
Toplam	128	227	355		

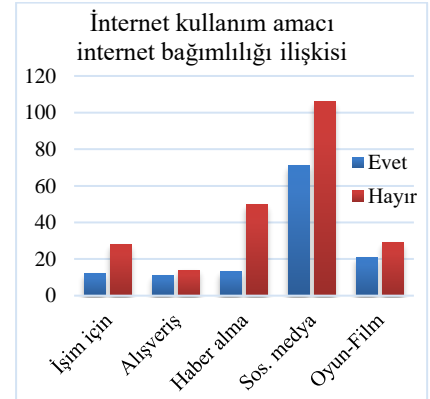

* $p<.05$

Tablo 6'dan %5 anlam düzeyi için internet kullanım amacı ve internet bağımlılığı arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. İnterneti daha çok alışveriş, oyun ve sosyal medya için kullananlarda bağımlı olduğunu düşünenlerin oranının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6: İnternet Kullanım Amacı İnternet Bağımlılığı İlişkisi

Kullanım Amacı	İnternet Bağımlısı Olduğunuzu Düşünüyor Musunuz?		Toplam	Ki- Kare	Anlamlılık
	Evet	Hayır			
	İşim için	12			
Alışveriş	11	14	25		
Haber alma	13	50	63		
Sos. medya	71	106	177		
Oyun-Film	21	29	50		
Toplam	128	227	355		

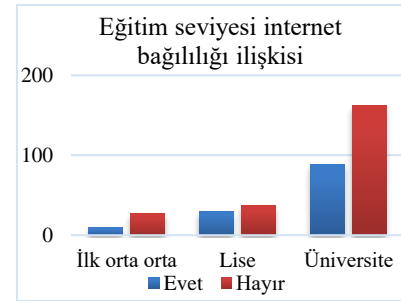

* $p<.05$

Tablo 7'ye göre eğitim düzeyi ile internet bağımlılığı arasında önemli bir ilişkiye rastlanmadığı görülmektedir. İnternet bağımlılığı eğitim düzeyi ile ilişkilendirilebilecek bir olgu değildir.

Tablo 7: Eğitim Durumu İnternet Bağımlılığı İlişkisi

Eğitim Durumu	İnternet Bağımlısı Olduğunuzu Düşünüyor Musunuz?		Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	Evet	Hayır			
	İlk orta orta	9			
Lise	30	37	67		
Üniversite	89	162	251		
Toplam	128	226	354		

* p<.05

Cinsiyet ve internet kullanım amaçları arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan ki kare testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Cinsiyet, internet kullanım amacının birbirinden bağımsız olduğu hipotezi %1 anlam düzeyinde reddedilmiştir. Şu halde internet kullanım amacı, cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Kadınlar daha çok alışveriş ve sosyal medya amacıyla internet kullanırken, erkekler daha ziyade iş için, haber ve oyun-film amacıyla interneti kullanmaktadır.

Tablo 8: Cinsiyet – İnternet Kullanım Amacı İlişkisi

Cinsiyet	İnterneti En Çok Hangi Amaçla Kullanırsınız?					Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	İşim İçin	Alışveriş	Haber	Sosyal Medya	Oyun-Film			
Kadın	10	21	25	113	19	188	39,6	0,000
Erkek	30	4	38	64	31	167		
Toplam	40	25	63	177	50	355		

Tablo 9’dan yaş ve internet kullanım amacı arasında önemli derecede yüksek bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre 31 yaş üzerindeki daha çok iş için ve haber almak amacıyla internete girerken, 21-25’li yaşlardakiler daha ziyade sosyal medya amacıyla internet kullanmaktadırlar. Yaşı 20’den az olanlar sosyal medya ve oyun-film amacıyla internete girmektedirler.

Tablo 9: Yaş ve İnternet Kullanım Amacı İlişkisi

Yaş	İnterneti En Çok Hangi Amaçla Kullanırsınız?					Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	İşim İçin	Alışveriş	Haber	Sosyal Medya	Oyun-Film			
20 den az	5	5	10	40	24	84	76,3	0,000
21-25	5	10	19	92	11	137		
26-30	10	5	10	21	9	55		
31-35	6	4	9	12	2	33		
36’dan çok	14	1	15	12	4	46		
Toplam	40	25	63	177	50	355		

Eğitim durumu ile internet kullanımı arasındaki ilişki ki-kare bağımsızlık testi ile araştırılmış ve sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir. Eğitim durumuna göre internet kullanım amaçları önemli derecede farklılaşmaktadır (p<.001). Üniversite ve lise mezunları daha çok sosyal medya amacıyla interneti kullanırken, ilkokul-ortaokul mezunları oyun-film amacıyla interneti kullanmaktadırlar.

Tablo 10: Eğitim Durumu - İnterneti Kullanım Amacı İlişkisi

Eğitim Durumu	İnterneti En Çok Hangi Amaçla Kullanırsınız?					Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	İşim İçin	Alışveriş	Haber	Sosyal Medya	Oyun-Film			
İlk-Ortaokul	5	1	6	8	16	36	50,65	0,000
Lise	10	6	14	22	15	67		
Üniversite	25	17	43	147	19	251		
Toplam	40	24	63	177	50	354		

Kişilerin çalıştıkları yer ve internet kullanım amacı ilişkisi için Tablo 11’de görüldüğü gibi çapraz ilişkiler elde edilmiştir. Kişilerin çalışma durumuna göre internet kullanım amaçlarının farklılık gösterdiği $p<.001$ anlam düzeyinde saptanmıştır. Buna göre öğrenciler ve çalışmayanlar interneti daha çok sosyal medya, kamu çalışanları iş icabı, özel sektör çalışanları sosyal medya, haberleşme ve iş icabı kullanmaktadırlar.

Tablo 11: Çalışılan Yer ve İnternet kullanım Amacı İlişkisi

Meslek	İnterneti En Çok Hangi Amaçla Kullanırsınız?					Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	İşim İçin	Alışveriş	Haber	Sosyal Medya	Oyun-Film			
Çalışmıyor	2	1	7	20	2	32	66,56	0,000
Öğrenci	4	15	24	114	35	192		
Kamu	13	2	8	12	5	40		
Özel	19	7	23	30	8	87		
Toplam	38	25	62	176	50	351		

Ankete katılanların gelir durumu ve internet kullanım amacı ilişkisi Tablo 12’de görülebilir. Kişilerin gelir düzeyleri ve internet kullanım amaçları arasında ileri düzeyde anlamlı bir ilişkinin var olduğu ($p<.001$) anlaşılmaktadır. Buna göre yüksek gelirli kişiler daha ziyade iş ve haberleşme amacıyla internet kullanırken, düşük gelirli kişiler sosyal medya amacıyla internet kullanmaktadırlar.

Tablo 12: Gelir Durumu ve İnternet Kullanım Amacı İlişkisi

Gelir	İnterneti En Çok Hangi Amaçla Kullanırsınız?					Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	İşim İçin	Alışveriş	Haber	Sosyal Medya	Oyun-Film			
1000-2000	8	9	22	106	23	168	64,62	0,000
2000-2500	4	6	13	34	8	65		
2500-3000	7	5	8	17	6	43		
3000-4000	9	3	10	14	2	38		
4000’ten çok	11	2	9	4	0	26		
Toplam	39	25	62	175	39	340		

Cinsiyetle internette kalış süresi arasındaki ilişki araştırılmış ve sonuçlar Tablo 13’te görülmektedir. Tablo 13’e göre internette kalış süresi $p<.05$ anlam düzeyinde cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Tablodan kadınların internette kalma sürelerinin erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Cinsiyet ve İnternette Kalış Süresi İlişkisi

Cinsiyet	İnternette Günlük Ortalama Kalış Süresi						Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	1 Saatten Az	1-2 Saat	2-4 Saat	4-6 Saat	6-8 Saat	8 Saatten Çok			
Kadın	16	33	53	44	19	23	188	13,03	0,023
Erkek	21	45	46	30	18	7	167		
Toplam	37	78	99	74	37	30	355		

Yaş ve internette kalış süresi ilişkisi için Tablo 14 elde edilmiştir. Tablo 14'ten $p < .01$ anlam düzeyi için yaş ve internette kalma süresinin ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. 25 yaş ve altında olanların diğer yaş gruplarına göre daha çok internette kaldığı söylenebilir.

Tablo 14: Yaş ve İnternette Kalış Süresi İlişkisi

Yaş	İnternette Ortalama Kaç Saat Kalırsınız?						Toplam	Ki-Kare	Anlamlılık
	1 Saatten Az	1-2 Saat	2-4 Saat	4-6 Saat	6-8 Saat	8 Saatten Çok			
20'den az	6	11	27	23	6	11	84	42,15	0,003
21-25	8	31	42	29	14	13	137		
26-30	7	10	12	13	11	2	55		
31-35	6	12	4	6	3	2	33		
36'dan çok	10	14	14	3	3	2	46		
Toplam	37	78	99	74	37	30	355		

Kişilerin eğitim düzeyleri ve internette kalış süreleri ilişkilendirilmiş ve aşağıdaki Tablo 15 elde edilmiştir. Tablo 15'ten $p < .01$ anlam düzeyinde internette kalma süresinin eğitim düzeyi ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Üniversite düzeyinde eğitim alanların diğerlerine göre daha fazla internette kaldıkları söylenebilir. Bu durum internet bağımlılığının eğitim seviyesi yükseldikçe arttığına işaret etmektedir.

Tablo 15: Eğitim Seviyesi ile İnternette Kalış Süresi İlişkisi

Eğitim	İnternette Ortalama Kaç Saat Kalırsınız?						Toplam	Ki-kare	Olasılık
	1 saatten az	1-2 saat	2-4 saat	4-6 saat	6-8 saat	8 saatten çok			
İlk-Ortaokul	9	9	14	2	2	0	36	27,89	0,002
Lise	7	19	12	20	4	5	67		
Üniversite	21	49	73	52	31	25	251		
Toplam	37	77	99	74	37	30	354		

Tablo 16'dan mesleki durumun internet kullanım süresi üzerinde etkili olduğu görülmüştür ($p < .05$). Özellikle öğrenci kesiminin diğerlerine göre daha çok internette kaldığı görülmektedir. Şu halde öğrenci kesiminde internet bağımlılığının diğer kesimlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 16: Çalışılan Yer ve İnternette Kalış Süresi İlişkisi

Çalışma	İnternette Ortalama Kaç Saat Kalırsınız?						Toplam	Ki-Kare	Olasılık
	1 saatten az	1-2 saat	2-4 saat	4-6 saat	6-8 saat	8 saatten çok			
Çalışmıyorum	7	5	5	8	3	4	32	26,09	0,037
Öğrenci	9	36	63	42	22	20	192		
Kamu	6	11	11	6	4	2	40		
Özel	12	26	20	17	8	4	87		
Toplam	34	78	99	73	37	30	351		

Tablo 17’de internet bağımlısı olduğunu düşünenlerle bağımlı olmadıklarını düşünenler arasında aşağıdaki konularda önemli farklılıklar olduğu ki kare testinden anlaşılmaktadır. İnternet bağımlısı olduğunu düşünenler:

- İnternetsiz bir yaşamın boş olduğunu düşünmektedirler.
- İnternet kullanmak için uykularından ödün vermektedirler.
- Çevresindekilerin internette geçirdikleri zamandan rahatsız olmaktadırlar.
- İnternette planladıklarından fazla vakit geçirmektedirler.
- Dışarı çıkmak yerine vaktini internete girmeyi tercih etmektedirler.
- İnternette geçirdikleri zamanı azaltma arzusundadırlar.

Bu sonuçlardan internet bağımlısı olan kişilerin bu durumdan memnun olmadıkları, bağımlılıktan kurtulmak istedikleri ancak bunu başaramadıkları değerlendirilmiştir.

Tablo 17: İnternet Bağımlılık Durumu İle İlgili Çapraz İlişkiler

İnternet Bağımlısı Olduğunuzu Düşünüyor Musunuz?	İnternetsiz Bir Yaşam Size Boş Gelir Mi?		İnternet İçin Uykunuzdan Ödün Verir Misiniz?		Çevrenizdekiler İnternette Harcadığınız Zamandan Dolayı Sizden Şikâyetçi Mi?	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Evet	81	47	75	53	67	60
Hayır	76	151	47	180	44	183
Toplam	157	198	122	233	111	243
Ki-kare (anlamlılık)	29,5 (0,000)		52,1 (0,000)		42,1 (0,000)	
İnternet Bağımlısı Olduğunuzu Düşünüyor Musunuz?	İnternette Planladığınızdan Fazla Vakit Geçirir Misiniz?		Dışarı Çıkmak Yerine İnterneti Mi Tercih Edersiniz?		İnternette Geçirdiğiniz Zamanı Azaltmak İstediniz Mi?	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Evet	95	33	61	67	82	46
Hayır	60	167	33	194	88	139
Toplam	155	200	94	261	170	185
Ki-kare (anlamlılık)	75,9 (0,000)		46,1 (0,000)		20,9 (0,000)	

6. TARTIŞMA

Bu çalışmada genel olarak genç kesimin internet bağımlılığı araştırılmıştır. Bu alanda dünyada ve ülkemizde yapılmış çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Chou ve Hsiao (2000) Tayvan’daki 12 üniversite ve kolejde yaptıkları çalışmada öğrencilerin %6’sının internet bağımlısı olduğunu görmüşlerdir. Ancak bu çalışma 2000 yılında internetin çok yaygın olmadığı dönemde yapılmıştır. Bugün internet tüm dünyada ve ülkemizde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Balcı ve Gülnar, (2009), üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığını araştırmak için Selçuk Üniversitesi’nde yaptıkları çalışmada öğrencilerin %23,2’sinin internet bağımlılığı belirtisi gösterdiğini saptamışlardır. Kayri ve Günüş (2009) yaptıkları çalışmada katılımcıların %11,5’inin internet bağımlısı olduğunu görmüşlerdir. Çalışmamızda kendini internet bağımlısı hissedenlerin oranının %35 civarında olduğu görülmüştür. Ancak bu kişilerin

patolojik düzeyde bağımlı olduğu söylenemez. Çünkü ankete katılanların sadece %8,4'lük kısmı günde en az 8 saat gibi aşırı derecede internet kullandığını bildirmiştir. Dolayısıyla internet bağımlılığının bu grup içinde düşünülmesi doğru bir yaklaşım olacaktır.

Ayhan ve Balcı (2009), Kırgızistan'ın Başkenti Bişkek'te Dört farklı üniversitede yaptıkları araştırmada, üniversite öğrencilerinin internet kullanımını etkileyen faktörlerin önem sırasına göre; bilgilenme/etkileşim, sosyal kaçış, ekonomik fayda ve eğlence olduğunu belirlemişlerdir. Bizim çalışmamızda katılımcıların interneti önem sırasına göre sosyal medya, haber alma, oyun-eğlence, ekonomik fayda amacıyla kullandıkları belirlenmiştir.

Balta ve Horzum (2008) Ankara Üniversitesi'nde yaptıkları araştırmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla internette kaldığını tesbit etmişlerdir, ancak bu çalışmada kız öğrencilerin erkeklere göre daha fazla internette kaldığı görülmüştür.

Literatürde ve yaptığımız bu araştırmada görülmüştür ki internet bağımlılığı toplumda özellikle genç kesimde önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu sorunun tedbir alınmaması halinde giderek daha da derinleşeceği düşünülmektedir. Bu sebeple gençleri farklı sosyal ve sanatsal etkinliklere yönlendirerek internet bağımlılığından kurtulmalarına destek olunmalıdır. Ülkenin ve toplumun geleceği olan gençliğin bu gibi bağımlılık batağından kurtarılıp topluma kazandırılması milletimizin bekası için son derece önem arz etmektedir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

İnternet tüm dünyada gündelik hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen heyecan verici yeni bir iletişim ortamıdır. Ancak internetin bilgi arama, sosyal etkileşim ve ticari işlemleri kolaylaştırmanın yanında farklı amaçlarla aşırı kullanımı, internet bağımlılığını toplumlarda sık görülür hale getirmiştir. Bu çalışmada internet kullanıcıları ile yapılan bir anketin istatistik bir değerlendirmesi yapılmıştır. Anketin genel teması internet bağımlılığı olarak belirlenmiştir. Yapılan analizlerde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- İnternete erişimde en çok cep telefonu (%85,6) kullanılmaktadır.
- İnternete en çok (%49,9) sosyal medya amacı ile girilmektedir.
- En sık kullanılan sosyal medya ortamı instagram'dır (%47,6).
- İnternete büyük ölçüde kablosuz ağdan girilmektedir (%87,4)
- İnternette günde 6 saatten fazla kalanların oranının %18,8 olduğu görülmüştür.
- İnternet kullanımında karşılaşılan en önemli sorunun reklamlar ve internet hızı olduğu belirtilmiştir.
- Evinde internet bağlantısı olanların oranının %82,5 olduğu görülmüştür. Bu durum evlerde internet bağlantısının oldukça yaygınlaştığına işaret etmektedir.
- İnternetsiz bir hayatı boş görenlerin %44,2 gibi önemli bir orana sahip olduğu gözlenmiştir.
- İnternet için uykusundan ödün verenler %34,4 gibi yüksek bir orana sahiptir. Bu da çoğu kişinin gece geç vakitlere kadar internette vakit geçirdiğine işaret etmektedir.
- Arkadaşlarıyla veya ailesi ile birlikteyken internet kullanmaya devam edenlerin yaklaşık %54,9 gibi önemli bir orana sahip olduğu gözlenmiştir. Bu durum internetin aile içi iletişime ve kişinin sosyal yaşamına olumsuz etkisinin bir göstergesidir.
- İnternette planladığından fazla kaldığını bildirenlerin oranı %43,7 çıkmıştır.
- Nihayet kendini internet bağımlısı olarak görenlerin oranının %36,1 civarında olduğu görülmüştür.

Yapılan ki-kare bağımsızlık testine göre elde edilen bazı sonuçlar şöyle sıralanabilir:

- İnternet bağımlısı olduğunu düşünenlerin genellikle 30 yaş altı kişiler olduğu görülmüştür.
- Bağımlılığın cinsiyete göre değişmediği anlaşılmıştır.
- Bağımlılığın lise mezunlarında en yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.
- Oyun, film ve sosyal medya amacıyla internet kullananlarda bağımlılık oranı daha yüksektir.
- Kadınlar ağırlıklı olarak sosyal medyayı kullanırken, erkekler sosyal medyanın yanında haber, oyun ve iş icabı da interneti kullanmaktadırlar.
- Yaşı küçük kullanıcılar (20'den az) daha çok oyun, 20-30 yaş arasındakiler sosyal medya, 30 yaş üstü olanlar haber ve iş icabı interneti kullanmaktadırlar.
- İlkokul- ortaokul mezunları interneti daha çok oyun amacı ile kullanırken, yüksekokul mezunları sosyal medya amacıyla kullanmaktadırlar.
- Öğrenciler ve çalışmayanlar daha çok sosyal medya için internete girerken, çalışanlar sosyal medyanın yanında, iş ve haber takibi için de internete girmektedir.
- Geliri düşük kesim interneti sosyal medyaya giriş için, yüksek gelirli ise daha çok iş için kullanmaktadır.
- Kadınlar erkeklere, yaşı küçük olanlar büyüklere göre daha fazla internete girmektedirler.
- İnternette en uzun kalan kesimin öğrenciler olduğu görülmüştür.

İnternet bağımlısı olduğunu düşünenlerin bağımlı olmadıklarını düşünenlere göre daha güçlü bir şekilde:

- İnternetsiz bir yaşamın boş olduğunu düşündükleri,
- İnternet için uykularından ödün verdikleri,
- Çevresindekilerin internette geçirdikleri zamandan rahatsız oldukları,
- İnternette planladıklarından fazla vakit geçirdikleri,
- Dışarı çıkmak yerine internete girmeyi, tercih ettikleri,
- İnternette geçirdiği zamanı azaltma arzusunda oldukları ancak bunu başaramadıkları anlaşılmıştır.

Gelecekte bu konuda yapılacak araştırmaların daha geniş bir bölgede ve toplumun farklı kesimlerini hedef alacak şekilde daha büyük bir örneklem üzerinde yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Belli bir kesimi hedef alan daha spesifik ancak daha büyük bir örneklem üzerinde araştırma yapılması daha ilginç sonuçların elde edilmesini sağlayabilecektir. Bu çalışmanın devamı niteliğinde internet bağımlılığından kurtulmak için alınması gereken tedbirlerle ilgili çalışmalar yapılarak çözüm önerileri getirilebilir.

KAYNAKLAR

- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi (Internet addiction and its treatment). *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 55-67
- Ayhan, B. & Balcı, Ş. (2009). Kırgızistan'da üniversite gençliği ve internet: Bir kullanımlar ve doyumlar araştırması. *Bilig Journal of Social Sciences of the Turkish World*, 48, 13-40.

- Balcı, Ş. & Ayhan, B. (2007). Üniversite öğrencilerinin internet kullanım ve doyumları üzerine bir saha araştırması. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5(1), 174-197.
- Balcı, Ş. & Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1), 5-22.
- Balta Ö. Ç. & Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205.
- Byun, S., Ruffini, C., Mills, J. E., Douglas, A. C., Niang, M., Stepchenkova, S. & Blanton, M. (2009). Internet addiction: Metasynthesis of 1996–2006 quantitative research. *CyberPsychology & Behavior*, 12(2), 203-207.
- Cash, H., D Rae, C., H. Steel, A. & Winkler, A. (2012). Internet addiction: A brief summary of research and Practice. *Current psychiatry reviews*, 8(4), 292-298.
- Chou, C., Condrón, L. & Belland, J. C. (2005). A review of the research on Internet addiction. *Educational Psychology Review*, 17(4), 363-388.
- Chou, C. & Hsiao, M. C. (2000). Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: The Taiwan College students case. *Computers & Education*, 35(1), 65-80.
- Derin, S. & Bilge, F. (2016). Ergenlerde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş düzeyi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(46), 35-51
- Doğan, A. (2013). İnternet bağımlılığı yaygınlığı, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Durualp, E. & Çiçekoğlu, P. (2013). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık düzeylerinin internet bağımlılığı ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 29-46.
- Esen, E. (2010). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Gunay, O., Ozturk, A., Arslantas, E. E. & Sevinc, N. (2018). Internet addiction and depression levels in Erciyes University students, *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 31(1), 79-88.
- Günüç, S. & Kayri, M. (2010). Türkiye’de internet bağımlılık profili ve internet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik-güvenirlilik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39,220-232.
- Işık, U. (2007). Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- Kardefelt-Winther, D. (2014). A conceptual and methodological critique of internet addiction research: Towards a model of compensatory internet use. *Computers in Human Behavior*, 31, 351-354.
- Kemp, S., (2018). The New 2018 Q3 Global Digital Statshot Report, <https://wearesocial.com/blog/2018/07/internet-growth-accelerates-but-facebook-ad-engagement-tumbles>, Erişim Tarihi: 01.04.2018

- Kayri, M. & Günüç, S. (2009). The adaptation of internet addiction scale into Turkish: The study of validity and reliability. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(1), 157-175.
- Köksal, Y. (2015). İnternet bağımlılığı ile internetten alışveriş ilişkisi üzerine bir incelenme; üniversite öğrencileri uygulaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 117-130.
- Köse, D., Çınar, N. & Akduran, F. (2012). Hemşirelik öğrencilerinde internet bağımlılığının kişilik özellikleri ve zaman yönetimi ile ilişkisi. *Sakarya University Journal of Science*, 16(3), 227-233.
- J Kuss, D., D Griffiths, M., Karila, L. & Billieux, J. (2014). Internet addiction: a systematic review of epidemiological research for the last decade. *Current pharmaceutical design*, 20(25), 4026-4052.
- Kutlu, M., Savci, M., Demir, Y. & Aysan, F. (2016). Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formunun Türkçe uyarlaması: Üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(Supplement 1), 69-76.
- Lau, J. T., Gross, D. L., Wu, A. M., Cheng, K. M. & Lau, M. M. (2017). Incidence and predictive factors of Internet addiction among Chinese secondary school students in Hong Kong: a longitudinal study. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, 52(6), 657-667.
- Lavrinenko, S. V., Sokolova, I. Y., Abramovskikh, A. A. & Polikarpov, P. I. (2017). Research of internet addiction disorder among Russian first year students. *American Journal of Sociology*, 2250-2558.
- Lin, S.S. J. & Tsai, C. C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese High School Adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18, 411-426.
- Menon, S., Narayanan, L. & Kahwaji, A. T. (2018). Internet addiction: A research study of college students in India. *Journal of Economics and Business*, 1(1), 100-106.
- Morahan-Martin, J. & Schumacker, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Nalwa, K. & Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: A cause of concern. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 653-656.
- Ögel, K., Karadağ, F., Satgan, D. & Koç, C. (2015). Bağımlılık profil indeksi internet bağımlılığı formunun (BAPİNT) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirliği. *Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 28, 337-343
- Saraji, J. H. & Fini, A. A. S. (2017). Examine the relationship between internet addiction with academic achievement and mental health of high school students in Bandar Abbas. *South journal of Educational Psychology and Counseling*, 3(1), 37-101.
- Sherer, K. (1997). College life on-line: Healthy and unhealthy internet use. *Journal of College Student Development*, 38(6), 655-665.
- Şimşek, N., Akça, N. K. & Şimşek, M. (2015). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve internet bağımlılığı. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(1), 7-14
- Şenormancı, Ö., Konkan, R. & Sungur, M. Z. (2010). İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapisi. *Psychiatry*, 11, 261-268.

- Tsai, C.C. & Lin, S. S. J. (2003). Internet addiction of adolescents in Taiwan: An interview study. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 649-652.
- Tuncay, A. Y. A. S. & Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.
- Yüksel, M. & Yılmaz, E. (2016). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 15(3), 1031-1042
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.